

POSTANOWIENIE

Dnia 1 czerwca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Roman Kuczyński

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku M. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

z udziałem zainteresowanego D. K.

o ubezpieczenie społeczne,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 1 czerwca 2012 r.,

zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 29 grudnia 2011 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G., wyrokiem z dnia 11 sierpnia 2011 r., oddalił odwołanie M. R. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 stycznia 2011 r., dotyczącej objęcia D. K. ubezpieczeniami społecznymi z tytułu zatrudnienia na podstawie umów o świadczenie usług na rzecz płatnika składek w okresie od 4 stycznia 2010 r. do dnia 29 stycznia 2010 r. oraz ustalającej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne za luty 2010 r.

Apelację od tego wyroku wywiódł płatnik składek reprezentowany przez pełnomocnika będącego radcą prawnym w dniu 19 października 2011 r. Zarzucając

Sądowi pierwszej instancji naruszenie przepisów prawa materialnego oraz procesowego, wniósł o zmianę wyroku bądź jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń społecznych, postanowieniem z 29 grudnia 2011 r. uznał, że apelacja odwołującej się nie podlega merytorycznemu rozpoznaniu, a jako wniesiona po upływie terminu określonego art. 369 k.p.c. podlega odrzuceniu.

Sąd Apelacyjny ustalił, że po ogłoszeniu wyroku w dniu 11 sierpnia 2011 r. pełnomocnik odwołującej się M. R. złożył ustnie do protokołu wnioski o sporządzenie uzasadnienia wyroku. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem został mu doręczony w dniu 6 października 2011 r. W dniu 19 października 2011 r. pełnomocnik skarżącej wniósł zaś apelację od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 11 sierpnia 2011 r.

Sąd drugiej instancji przypomniał także, iż stosownie do treści art. 369 § 1 k.p.c. apelację wnosi się do sądu, który wydał zaskarżony wyrok, w terminie dwutygodniowym od doręczenia stronie skarżącej wyroku z uzasadnieniem, a jeżeli strona nie zażądała uzasadnienia wyroku w terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji, termin do wniesienia apelacji biegnie od dnia, w którym upłynął termin do żądania uzasadnienia (art. 369 § 2 k.p.c.). Zgodnie z treścią art. 328 § 1 k.p.c. orzeczenie z uzasadnieniem doręcza się tej stronie, która w terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji zażądała doręczenia. Momentem początkowym tego terminu jest chwila ogłoszenia sentencji wyroku, a końcowym data, w której termin upływa, tj. dzień, który nazwą odpowiada pierwszemu dniu terminu (art. 112 k.c. w zw. z art. 165 § 1 k.p.c.). Z mocy art. 165 § 2 k.p.c. oddanie pisma procesowego w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego jest równoznaczne z wniesieniem go do sądu.

Sąd Apelacyjny zauważył, że w niniejszej sprawie wyrok Sądu Okręgowego zapadł w dniu 11 sierpnia 2011 r. i od tego dnia biegł termin do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia, który upłynął w dniu 18 sierpnia 2011 r. Jeżeli strona nie zażądała skutecznie uzasadnienia wyroku w terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji wyroku, termin do wniesienia apelacji biegnie od dnia w którym upłynął termin do żądania uzasadnienia. W przedmiotowej sprawie termin

do wniesienia apelacji - biegnący od dnia 18 sierpnia 2011 r. - upłynął więc w dniu 1 września 2011 r. Z akt sprawy wynika z kolei, że pełnomocnik, odwołującej się (będący radcą prawnym) apelację od powyższego wyroku Sądu Okręgowego wniósł w dniu 19 października 2011 roku, a więc po upływie ustawowego terminu.

Sąd Apelacyjny wskazał ponadto, że stosownie do treści art. 466 k.p.c. pracownik lub ubezpieczony działający bez adwokata lub radcy prawnego może zgłosić w sądzie ustnie do protokołu między innymi treść środków odwoławczych i innych pism procesowych (w tym wniosku o doręczenie uzasadnienia). A contrario prawo do ustnego zgłoszenia w sądzie wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem nie przysługuje stronie reprezentowanej przez radcę prawnego bądź adwokata. W tym zakresie sąd drugiej instancji powołał się na pogląd prawny zawarty w postanowieniach Sądu Najwyższego: z dnia 11 stycznia 2000 r. I PKN 579/99 (OSNP 2001/15/488) oraz z dnia 21 kwietnia 2005 r., I PZ 44/04 (OSNP 2006, nr 1-2, poz. 16).

W okolicznościach niniejszej sprawy Sąd Apelacyjny za nieskuteczny uznał zatem wniosek pełnomocnika odwołującej się M. R. o sporządzenie uzasadnienia zgłoszony podczas posiedzenia jawnego wyznaczonego w celu publikacji wyroku Sądu Okręgowego w dniu 11 sierpnia 2011 r. Powyższe oznaczało, że wniesienie przez radcę prawnego apelacji w imieniu M. R. winno skutkować jej odrzuceniem z mocy art. 370 k.p.c.

Pełnomocnik odwołującej się złożył zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 29 grudnia 2011 r., w przedmiocie odrzucenia apelacji, zaskarżając je w całości.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucono naruszenie: (1) art. 87 ust. 1 oraz art. 2 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, polegające na wyjściu przez Sąd Apelacyjny poza dopuszczalne granice wykładni, skonstruowaniu normy nieprzewidzianej przez ustawodawcę i oparciu rozstrzygnięcia na tej normie; (2) art. 466 k.p.c. przez jego błędną wykładnię, wyrażającą się w uznaniu, że przepis ten uniemożliwia pełnomocnikowi profesjonalnemu złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku ustnie do protokołu rozprawy publikacyjnej; (3) art. 328 k.p.c. w zw. z art. 466 k.p.c. przez ich błędne zastosowanie polegające na przyjęciu, że pełnomocnik ubezpieczonej nie

złożył skutecznie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku; (4) art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. przez wydanie uzasadnienia bez wyjaśnienia w stopniu wystarczającym podstawy prawnej rozstrzygnięcia; (5) art. 369 § 1 k.p.c. przez jego niezastosowanie; (6) art. 369 § 2 k.p.c. przez jego zastosowanie, pomimo niezaistnienia przesłanek jego zastosowania; (6) art. 373 k.p.c. w zw. z art. 370 k.p.c. przez ich zastosowanie, pomimo niezaistnienia przesłanek ich zastosowania.

W nawiązaniu do podniesionych zarzutów wniesiono o uchylenie zaskarżanego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, a także o przyznanie na rzecz skarżącej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zdaniem autora zażalenia, brak podstaw do uznania, że celem przepisu art. 466 k.p.c. jest cokolwiek ponad polepszenie sytuacji procesowej pracownika (ubezpieczonego). Bez wątpienia ustalone przez Sąd Apelacyjny znaczenie art. 466 k.p.c. pogorszyło sytuację strony reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika. W postępowaniu zwykłym strona ta lub reprezentujący ją pełnomocnik może bowiem złożyć wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku do protokołu posiedzenia wyznaczonego w celu jego publikacji. Żadnych ograniczeń w tym względzie nie zawiera art. 328 § 1 k.p.c., ograniczając zgłoszenie przedmiotowego wniosku jedynie terminem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione. Podniesiony w nim problem był już przedmiotem rozpoznania Sądu Najwyższego, między innymi w postanowieniach: z dnia 8 maja 2012 r., II UZ 8/12, II UZ 9/12 i II UZ 10/12 oraz z dnia 10 maja 2012 r., II UZ 12/12 i II UZ 13/12 (dotychczas niepublikowanych). We wszystkich tych sprawach zapadły analogiczne rozstrzygnięcia, oddalające zażalenie odwołującej się Moniki Rataj. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie przychylił się do poglądów wyrażonych w uzasadnieniach powołanych orzeczeń, w związku z czym uznaje za stosowne odwołać się do nich.

Stosownie do art. 125 § 1 k.p.c. pisma procesowe obejmują wnioski i oświadczenia stron składane poza rozprawą. Przepis ten konstruuje ogólną zasadę obowiązującą w postępowaniu cywilnym, z której wynika, że czynności procesowe poza rozprawą dokonywane są w formie pism procesowych. Posiedzenia jawne dzielą się na rozprawy oraz inne posiedzenia jawne niebędące rozprawami. Ogłoszenie wyroku następuje na posiedzeniu jawnym (art. 326 § 2 k.p.c.), lecz po zamknięciu rozprawy (art. 316 § 1 *in principio* k.p.c.), co oznacza, że wniosek strony o sporządzenie uzasadnienia wyroku, składany jest poza rozprawą, a więc i on musi przybrać postać pisma procesowego. Wyjątek od przedstawianej zasady został ustanowiony w art. 466 k.p.c., stosownie do którego pracownik lub ubezpieczony działający bez adwokata lub radcy prawnego może zgłosić w sądzie właściwym ustnie do protokołu powództwo oraz treść środków odwoławczych i innych pism procesowych. Błędne jest zatem założenie, na którym zbudowano argumentację zażalenia, że w postępowaniu zwykłym wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku może być złożony w formie ustnej do protokołu. O formie tego wniosku decyduje bowiem treść art. 125 § 1 k.p.c., a nie art. 328 § 1 k.p.c. W konsekwencji przedstawiona przez sąd drugiej instancji interpretacja art. 466 k.p.c. nie pogarsza sytuacji procesowej pracownika i ubezpieczonego w porównaniu do uprawnień stron w postępowaniu zwykłym.

Wykładnia językowa art. 466 k.p.c. jest natomiast jednoznaczna. Dotyczy on pracownika lub ubezpieczonego działających bez adwokata lub radcy prawnego. Odstępstwo od jasnego i oczywistego sensu przepisu wyznaczonego jego jednoznacznym brzmieniem mogą z kolei uzasadniać tylko szczególnie istotne i doniosłe względy prawne, społeczne, ekonomiczne lub moralne. Przepis art. 466 k.p.c. ma na celu przyznanie podmiotom procesowym, z reguły nieposiadającym wiedzy prawniczej oraz gorzej radzącym sobie z prowadzeniem własnych spraw, uprawnień pozwalających na odstępstwo od formalnych wymagań obowiązujących w postępowaniu cywilnym. Udział profesjonalnego pełnomocnika po stronie pracownika lub ubezpieczonego powoduje natomiast, że względy, dla których ustanowiono powyższy przywilej, przestają istnieć (por. powoływane przez Sąd Apelacyjny postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2005 r., I PZ 44/05, OSNP 2006 nr 1-2, poz.16).

W przypadku strony działającej przez adwokata lub radcę prawnego gwarancją skutecznego dokonania czynności procesowej jest właśnie fachowe zastępstwo. Nie ma zatem w takim przypadku potrzeby odformalizowania reguł dotyczących czynności procesowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2000 r., I PKN 579/99, OSNAPiUS 2001 nr 15, poz. 488).

Wbrew chybionemu zarzutowi zażalenia o rzekomo niekonstytucyjnym wykreowaniu „normy nieprzewidzianej przez ustawodawcę” taka linia orzecznictwa ma oparcie w wyżej wskazanych przepisach procedury cywilnej, dlatego bez zmiany obowiązującego stanu prawnego w zakresie wymaganej pisemnej formy składania przez pełnomocników procesowych wniosków poza rozprawą, uwzględnienie zażalenia nie jest możliwe.

Trafnie zatem przyjął Sąd Apelacyjny, że wniosek o uzasadnienie wyroku zgłoszony przez radcę prawnego ustnie do protokołu nie był prawnie skuteczny. Stąd dwutygodniowy termin do wniesienia apelacji, stosownie do art. 369 § 2 k.p.c., biegł od dnia, w którym upłynął termin do żądania uzasadnienia. Skoro został on przekroczony, to odrzucenie apelacji na podstawie art. 370 k.p.c. w związku z art. 373 k.p.c. przez Sąd drugiej instancji, w pełni odpowiadało prawu.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na mocy art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak sentencji.